

פרק כב מניעת הריון

חומר האיסור

א. אסור לעשות שום פעולות למניעת הריון, והוא מהדברים החמורים*, ואפילו כשהרופאים מייעצים בדרך כלל אין לזה שום הצדקה רפואית וזה בא מחמת קלות דעתם, ומ"מ במקום צורך גדול ישנם אופנים שמתירים, כגון לאחר לידה שהיולדת מרגישה חולשה גופנית או נפשית, ואי אפשר לתת בזה

ציונים והערות

יבטל מלפרות ולרבות כל זמן שיש לו כח שכל המוסיף נפש אחת מישראל כאילו בנה עולם. ובב"ח (יו"ד סי' רכח) מבואר שהוא מצווה מן התורה.

ג. אמרו חז"ל (ע"ז ה. נדה יג:) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ונמצא מעכב את המשיח.

ד. ישנם אמצעי מניעה שיש בהם חשש חמור של הו"ל. וישנם אמצעים שיש בהן לאו דאורייתא של סירוס (ע"י שו"ע אהע"ז סי' ה' סי"א).

ה. מלבד זאת יש לדעת שע"י לקיחת גלולות (הורמונים) יש בזה סכנה לבריאות הגוף כשנוטלת אותן לזמן ארוך, וכדהעיר באג"מ (שם), וכבר נמצא כן בשו"ת חת"ס (ח"ו סי' מ') ושו"ת תורת חסד (אהע"ז סוסי' סד), וכן הוא דעת הרופאים גם היום, וכדהביא בס' אשרי יולדתו (קו' סמא דחיותא) עדות מרופא מומחה בארה"ב, שיכול לגרום למחלה בשדים ר"ל, מחמת שיש איזה קרמסון שמצוי אצל יהודים אשכנזים, ויש מקום לומר שע"י ההרמונים האלו שבגופה, יכולים להפעילו, ולכן יש להימנע מזה כמה שאפשר, וגם גורם לפעמים לגוש דם שגורמת לסכנה, השם ישמרנו. וכן בס' ארחות הבית (עמ' רה) כותב בזה, לכן ראוי לכל בת ישראל כשאין צורך ממש למנוע עצמה מלקחת גלולות, ותעשה בזה טובה גדולה לעצמה ולבניה אחריה, ואם צריכה לקחת בפקודת רופאים מובהקים תברר תחלה היטב על הגלולות הרצויות.

א. בחומר האיסור כבר האריכו בשו"ת הפוסקים מגדולי הדורות, ונלקטו דבריהם בשד"ח (אס"ד מערכת אישות, א-לב) ובאוצר הפוסקים (סי' כג ס"ה), וגם בספרי גדולי פוסקי זמנינו האריכו בזה, ע"י שו"ת אג"מ (אהע"ז ג' כא וכד, ד' סי' סז, סט, עג, עד) שו"ת חלקת יעקב (אה"ע סי' סא) ששה"ל (סי' קצד ס"א) שו"ת מנח"י (ח"ה סי' ק) שו"ת ציץ אליעזר (ו' מב, ט נא, טו מג) שו"ת יביע אומר (ח"י אהע"ז כד) שו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' רי) וספר שיעורי תורה לרופאים (להגר"י זילברשטיין, ח"ד). ונעתיק כאן את תוכן דבריהם בקיצור נמרץ.

א. הזהירו חז"ל מאוד על ביטול מצות פו"ר, ואמרו כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה חייב מיתה בעולם הזה ולא יהיה לעולם הבא, והרי הוא מנודה לשמים ומעוות שלא יוכל לתקון, וכאילו שופך דמים, וגורם לשכינה שתסתלק מישראל (ע"י ברכות י, יבמות סג: סד). והנה אם משתמשים באמצעי מניעה, ברור הדבר שאינו עוסק בפריה ורביה, והרי הוא בכלל זה, ואף גרוע הוא מסתם מי שאינו עוסק בפריה ורביה, שהרי אינו מבטל מצות פריה ורביה בשב ואל תעשה אלא בקום ועשה.

ב. אף שכבר קיים מצות פו"ר, עדיין מצווה במצות 'בערב אל תנח ידיך' כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים, וכמבואר בגמ' (יבמות סב:) ונפסק ברמב"ם (הל' אישות פט"ו ה"ז) אע"פ שקיים אדם מצות פו"ר הרי הוא מצווה מדברי סופרים שלא

כללים, רק צריך לשאול למורה הוראה מובהק, וגם לברר באיזה צורה לעשות זאת כי ישנם דרכים אשר כרוך באיסורים חמורים, ואם עשתה מניעת הריון בלי קבלת היתר מרב לפעמים יש בזה איסור חמור מאוד על כל ביאה, וגם אין לדמות מילתא למילתא בענינים אלו ולא לסמוך על מה ששמעה מחבירתה שקיבלה היתר מרב פלוני וכדומה, אלא יש לשאול למו"ה על כל מקרה לגופו.

יש לבטוח בה'

ב. כאן המקום לעורר על מה שנתחדש בדורנו שמבקשים היתר מניעת הריון, משום טרדות גידול בנים, או מפני צרכי הבית או מפני שהדירה קטנה, בחסרון בטחון בה', וכבר כתבו האחרונים שיש למחות בתוקף נגד זה, ויש לדעת דאדרבה ככל שירבו בני המשפחה שורה הברכה וההצלחה בשפע גדול יותר והוא סם חיים לכל חיי האדם, וכפי השקפת התורה הק' שריבוי בנים הוא ברכה גדולה לאדם ולא ח"ו להיפך^ז, וכבר כתב בספר חסידים (סי' תקיט) "לא יחשוש שמא תתעבר אשתו ולא יהיה בידו לפרנס את הוולד, כי לכך

ציונים והערות

מנח"י (ח"ג סי' כו). וראה גם בס' מסורת משה (ח"א עמ' תקפא) פסקים מבעל האג"מ, וז"ל: "כשהסביר רבינו למישהו ששואל אודות היתר למניעת הריון, ופלוני טען שאשתו מאוד בעלת עצבים וכו' אמר רבינו שהנה כל זה בא מחמת קצת חסרון אמונה או בטחון שלא בוטחים שהשם יתן להם כוח וכו' וזה דבר שראיתי ששכיח היום בנשים שחסר להם קצת באמונה ובטחון בפרט כשנוגע לענינים כאלו".

ד. מצינו הרבה ראיות בתורה הק' שריבוי בנים הוא ברכה, א) הקב"ה בירך אברהם אבינו 'והיה זרעך כעפר הארץ', ב) וכן לבן הרשע כשבירך את רבקה אמר 'אחותיני את היי לאלפי רבבה', ג) ולאה כשילדה הילד הרביעי נתרבה שמחה ואמרה הפעם אודה את ה' וכן הלאה כשילדה עוד, ד) ויעקב בירך אח"כ בניו 'וידגו לרוב בקרב הארץ', ה) בגמ' ברכות (דף סג) שנתברכו שילדו ששה בכרס אחד, ו) וכן אנו אומרים בלשון הודאה ובקשה בזמור אחר הבדלה 'זרעינו וכספנו ירבה כחול', ז) ובגמ' כתובות כשם שהשאור יפה לעיסה כן דמים יפה לאשה משום שבניה מרובין, ח) ולעת"ל נזכה לרוב טוב, ואחד מן המעלות מבואר בשבת (דף ל') דעתידה אשה שתלד בכל יום [מתוך הערות וביאורים לפלתי המבואר, ע"ש שהביא עוד מ"מ לזה].

ב. כתב בשו"ת שבה"ל (ח"ד סי' קסז) "הן רגילות שרופאות נשים מיעצות לנשים בענין מניעת הריון ועוד דברים המנוגדות לקדושת תורתנו הקדושה, על כן יש ללמוד לנשים שלא לקבל מהם רק כאשר יורו להם מורי הוראות מובהקים שטהרה ויראת ה' נר לרגלם". וכיו"ב כתב בתשו' חלק"י (שם) "כי הרופאים הרבה מאד מגזימים, יען כי לדעתם המשובש מניעת הריון אינו כלום, ובאמת לא הכי קטן כבר הם אומרים שיש סכנה, ומאוד מאוד צריכין לדקדק ולברר אם דבריהם הם קושט דברי אמת". ומה שכתבתי דלפעמים יש בזה איסור חמור מאוד על כל ביאה, היינו איסור הוזה"ל (עי' לעיל הע' א, אות ד).

ג. עיי' במראי מקומות שצויינו בהע' הקודמת, וראה שו"ת לבושי מרדכי (אהע"ז סי' כח) שהיה פוסק הדור בארץ הגר, שכתב וז"ל: "אבל כגון הני דעושים בלא סיבה זו אך ורק מפני שטוב להם בלא בנים בגידולם ומפני חסרון בטחון ודאגת פרנסתם, חלילה לעשות כן, וביד הבעל החיוב למחות בתוקף ידו, ולפ"ד מרן חתם סופר נראה דהחיוב לגרשה, אם לא קיים פו"ר פשיטא ופשיטא, אלא אפי' אם קיים, מ"מ בלי סיבה של צער לידה וחולי וכיו"ב נמי נראה דהכי הלכתא דאין מי שמתיר", עכ"ל, והועתק בקצרה בשו"ת

נותן הקב"ה חלב בדדי האם, לרמז שהקב"ה מזמין פרנסתו עמו, מאן דיהיב חיי יהיב מזוני". ולכן ישים בטחוננו בה' שהוא הזן ומפרנס כל חי והוא הנותן לכל אחד שבוטח בו את כל המצטרך לו בבריאות הגוף והנפש ובכל מילי דמיטב.

וראה שו"ת שבה"ל (הי"א סי' רצא) "הנה דוד המלך אמר בתהילים, וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות, מגלה לנו כי ישועת האביון מעוני הוא ע"י שישים כצאן הרבה משפחתו כי יגרום לו לבסוף שפע רוחני, וגם גשמי, ואין רבוי הילודה אם היא במסגרת התורה והלכה גורמת מיעוט פרנסה".

ולא עוד אלא שבכל ילד שמביא לעולם הוא נעשה שותף יותר גדול להקב"ה בבריאת עולמו, וכדאמרו חז"ל "שלשה שותפים באדם, אביו ואמו והקב"ה".

לא להתפתות שיהיו עי"ז בריאות וחזקות יותר

ג. יש הסבורות שעל ידי זה יהיו בריאות וחזקות, אבל האמת שאם נסתכל על אמותינו, הנה להן לא היה בבית שום נוחיות, לא גז, לא חשמל, לא מים, ואעפ"כ לא עלה על דעתן להפסיק להביא ילדים לעולם, שידעו שזה עיקר תפקיד האשה, ואדרבה היו מאושרות בבן העשירי כמו בבן הראשון, ואחר כל לידה ולידה שמילאה תפקידה הרגישה בעצמה יותר בריאה, והיתה מלאה סיפוק שקיימה חובתה, ואילו היום שתנאי הלידה קלים מאז, הן ממהרות להשתמש בכל מיני אמצעים שלא להיכנס להריון, ורבותינו ז"ל אמרו "שכל המוסיף נפש אחת בישראל כאילו בנה עולם", והקב"ה משלם שכר רב להורים על כל ילד וילד, וכל ילד מביא ברכה להבית, ועלינו לאחוז בדרכי אבותינו ואמותינו, ולא לשמוע עצות מאלו אשר אין יראת ה' בלבבם, וכל צורת חייהם היא רק כפי רוב הנאתם ונוחיותם, ואשה שתתנהג בדרך התורה יברכנה הקב"ה בבנים צדיקים וטהורים, ותזכה לברכה והצלחה וכל טובי.

לא להתפתות שעושים כן לטובת ילדיהם

ד. יש החושבים שעושים כן לטובת ילדיהם, כי במשפחה ברוכת ילדים אי אפשר לתת תשומת לב לכל ילד, אך באמת אין זה נכון כלל, כי אדרבה יותר טובה לילדים שיגדלו במשפחה ברוכת ילדים, כי כשיש הרבה ילדים,

ציונים והערות

1. מתוך הספר ארחות הבית (לבעל מועדים וזמנים, עמ' רו).

ה. רמב"ם אישות טו, טז.

הגדולים מסייעים מעט מעט בעול טיפול הקטנים, ובמשפחה קטנה הילדים מתגדלים מפונקים ואינם משתתפים בעול הבית ואח"כ סובלים מאד ממה שלא נתרגלו בעול ובעזר לאמא, ודורשים חיים קלים אשר לא ישיגוהו ועצביהם מתוחים תמיד^ז.

לדעת שכל מנת הסבל והעונג נגזר מן השמים ואי אפשר להשתמט מזה

ה. זאת ועוד, כי גם אם חושבים שמקילים עצמם קצת בטורח הנהגת הבית, מלבד שאין זה נכון^ח, יש לדעת כי "באמת כל מנת היסורים והסבל וכן מנת עונג החיים הכל נגזר מן השמים בראש השנה ואי אפשר להשמט מזה, שאם האדם ישתמט מאיזו עול המביא לידי סבל יצמח תחתיו סבל אחר ומנת סבלו לא יגרע ולא יוסיף והרבה שליחים למקום ב"ה, כל מיני מחלות ר"ל, דקדוקי עניות ר"ל, בזיונות, קטטות ומריבות בין הבעל לאשתו או עם שכניו או שותפיו, לחץ של בעלי חובות, דכאון בלי שום טעם, אבידת החן, שעמום, וכהנה וכהנה, ושום תחבולות שבעולם לא יגרעו ולא יוסיף על מנת סבל ויסורין ומנת שמחת החיים והעונג, שנגזר על האדם בשמים, ואם יקל לעצמו עול החיים במניעת הריון, ה' יודע איזה עול אחר יבא תמורתו מיד או לאחר איזו שנים, ואין לאדם לעשות שום תחבולות נגד סדר החיים הטבעי שיסד הבורא ב"ה"^ט.

נקודות למחשבה

ו. עוד יש להתבונן, כי באמת כל הון דעלמא לא ישוה להורים בעד פרי בטנם שיש להם כבר, ויעשו כל אשר בידם בשביל ילדיהם, ולמנוע פרי בטנם ע"ז עוברים כך בקלות ראש, ועושים עצות ותחבולות לעבור את הדרך של העתידים לילד^י.

ציונים והערות

ז. דכמו שמזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה, כך הנאותיו של אדם קצובים לו מר"ה, וא"א לאדם לקחת לעצמו משהו הנאה או כבוד זולת מה שנגזר עליו בר"ה, ואם נהנה מדבר שלא היה לו ליהנות, הוא מפסיד הנאה של היתר ע"ש, ועד"ז אמר הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זי"ע (מובא בס' צדיק יסוד עולם ח"ב עמ' 316).

ח. שו"ת חלק"י (שם), ומסיים זז"ל: הארכתי קצת בדברים בוטים, יען כי לבי דווי על הפירצה שנתפרצה בחוגים שונים בין שדרי אומתנו לחקות

ז. מתוך מכתבו של הגה"ק הקהילות יעקב זצ"ל (המכתב במילואו נדפס בס' ארחות רבינו ח"ד עמ' עה).

ח. כתב הקה"י (שם) זז"ל: "הנשים טועים טעות גדול במה שחושבין שע"י שלא ילדו בנים מרובים מקילים עליהם עול החיים, כי באמת אין חילוק אם מטפלת בגידול 3 ילדים או שבעה ילדים כי בין כך ובין כך תהי' עסוקה וטרודה כל היום ותנוח בלילה כן הוא המציאות באמת".

ט. לשון קדשו של הקה"י במכתבו הנ"ל. ועי' גם ארץ צבי על התורה (להגה"ק מקו"י גלוב, סו"פ ויצא)

ז. זאת ועוד, כבר אמר שלמה המלך בחכמתו¹: "בבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך, כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה, ואם שניהם כאחד טובים". פירוש: גם אם הולדת ילדים בצעירותך תמשיך להוליד גם בעת זקנה, כי אינך יודע איזה מהן יהיה הגון וירא שמים ויתקיים², ובפרט בדורנו שהנסיגות מרובים, ובשביל אחד מהבנים שיהיה ירא שמים ראוי להשתדל בבחורות ובזקנה להשיגו³, ומי יודע כמה נחת מנע מעצמו ומהעולם, שאפשר שמהריון הלזה היה נולד לו בן שיאיר את העולם, או עכ"פ בן שהיה נותן לו נחת יותר משאר ילדיו, וראה בהערה כמה עובדות נפלאות בזה⁴.

ציונים והערות

שהחפץ חיים התפלא פעם במה זכו לזרע צדיקים כזה, ויתכן שזה היה בגלל מסירות נפשה].

ד. מסופר שאביו של הסטייפלער נתאלמן בהיותו כבן ששים, ולא חשב להינשא שוב, והרה"ק מהורנסטייפל זי"ע עודדוהו לינשא שוב, ונולד לו בן הלא הוא הגה"ק בעל קהלות יעקב זצ"ל.

ה. סיפר הגרא"מ שך זצ"ל שאמו בזמן שהיתה מעוברת אתו אמרו לה הרופאים שצריכה להפיל הוולד ואל תצטער שהרי בלא"ה יש לה כבר תשעה ילדים, ולא צייתה לדברי הרופאים, ונולד לה בן גדול הדור הרב שך, והוא הבן היחיד מבין העשרה ילדים [מלבד אחותו] ששרד את המלחמה (נדפס בין היתר בס' שיעורי תורה לרופאים שם).

ו. בס' צדיק כתמר יפרח (עמ' רסו) מובא מה שסיפר בעל אילת השחר שליט"א: "אמו של מרן הגאון ר' מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל היתה בחורה בת שלשים ועוד, ולקחה איש בן ששים בערך, שכבר היו לו ילדים לפני כן, אבל היה לה שכל, והוא לא היה אדם חשוב במיוחד שזה הי' כבוד להנשא לו, ולבסוף נולדו שני ילדים ר' מיכל יהודה זצ"ל ובת נשואה להרה"ג ר' שמואל הכהן רוזובסקי זצ"ל, הילדים שהיו לו מהאשה הקודמת היו אנשים פשוטים, ובזכות שויתרה להתחתן עם אדם מבוגר נולדה להם בן חשוב כמו מרן ר' מיכל יהודה זצ"ל".

ז. כתב בחלק"י (שם) "ולדאבוננו הגדול, לאחר חורבן הגדול שראינו בעינינו שממשפחות גדולות ועצומות לא נשאר אלא הקטן שבהם, שהרבה פעמים ההורים שלהם אם היה בידם היו מוותרים על לידתם, ומי יהין בעצמו לעשות פעולות ותחבולות נגד היצור".

ח. מעשה נורא שאירע לאחרונה בבני ברק,

המאדע הארורה בצרפת והנלוים להם עכ"ל, והוא כתב דברים אלו בשנת תשט"ו, וכהיום בעוה"ר מתפשט הנגע עוד ועוד.

יא. קהלת (יא, ו).

יב. רש"י יבמות (דף סב: ד"ה אי זה יכשר).

יג. ספורנו על הפסוק בקהלת (שם).

יד. א. רש"י בקהלת (שם) כותב: "מצינו באבצן שלשים בנות שלח חוצה ושלשים הביא לבניו וכולם מתו בחייו, ובזקנותו הוליד את עובד ונתקיים לו".

ב. מצינו בפרשת בראשית (פ"ד פ"ט) ויקח למך שתי נשים, פרש"י אחת לפריה ורביה ואחת לתשמיש ששתתה כוס של עקרין, שם האחת עדה ושם השנית צלה, עדה היא של פריה ורביה, צלה היא של תשמיש. ואעפ"כ מצינו להלן בפרשה (פסוק כב) וצלה גם היא ילדה את תובל קין וגו' ואחות תובל קין נעמה, והיינו שהפעולה למניעת הריון לא הצליח הפעם כמש"כ בעלי התוספות. והנה הבת 'נעמה' היתה אשת נח, וממנה נבנה כל העולם כולו (הגר"י זילברשטיין בספרו שיעורי תורה לרופאים, ח"ד סי' רמ).

ג. בס' מעשה איש (ח"א ריש פ"א) מסופר על אמו של החזו"א שפקד אותה חולי, והזהירה הרופאים כי אסור עליה להרות ולילד מפני סכנת חיים הצפויה לה, אך היא לא שענה לדברי הרופאים, אביה רבי שאול קצנלבויגן הציע אז לחתנו, בליט ברירה, שיתגרשו זה מזו, אולם היא חשבה אחרת: "לכך נוצרת, ומן השמים ירחמו", החליטה. ואמנם מן השמים ריחמו לא רק עליה, אלא על כלל ישראל, שיצאו ממנה תשע ילדים כולם בנין וחתנין גדולי ישראל, ובראשם מרן החזו"א זצ"ל, [עד

במקום הצורך

ת. אך כאמור לעיל במקום שיש צורך גדול בכך, יש לשאול למורה הוראה מובהק אם ניתן להקל. ואמנם יש לדעת שכמעט כל הנשים שעושות פעולות למניעת הריון נתקלות בבעיות שונות כגון ראיית כתמים או שיבושים במחזור ולפעמים אינן יכולות ללכת לטבילה מחמת הראיות והכתמים שהן רואות שלא בזמנו, ועל כן עדיף שיעשו פעולות טבעיות כגון דחיית הטבילה ליום הכ"א מתחילת ראייתה שבדרך כלל הוא כבר לאחר זמן הביוץ ולא תתעבר, וראה עוד בהערה טו.

דינים שונים לאשה הלוקחת כדורים למניעת הריון

דיני וסתות לאשה הלוקחת כדורים

ט. אשה הלוקחת כדורים ותרופות [זריקות וכיו"ב] כדי למנוע או לעכב את ביאת הוסת, נחלקו הפוסקים אם צריכה לחוש ליום הוסת או לא, ולמעשה כשתעשה שאלת חכם על עצם היתר לקחת הכדורים, תשאל גם על זה טו.

ציונים והערות

דרק אחר כמה שבועות אחר לידה מתחיל המקור לחזור למקומו הראשון, וע"י ההורמונים נעשה הגוף כאילו היא מעוברת ואינו חוזר למקומו (אשרי יולדתו שם הע' יב).

טז. ע"י שבה"ל (ח"ד סי' צט, ושיעורים סי' קפד ס"ח סק"ב) שהעלה עפ"ד הרדב"ז, דאם ידוע שכדורים ותרופות אלו משפיעות למניעת הוסת, שהוחזקו כן כבר בנשים רבות, אינה צריכה לחוש ליום וסתה שהיה לה מלפני לקחת הכדורים, אך לכתחלה אפשר דצריכה בדיקה כל זמן שעדיין הכדורים לא הוחזקו באשה זו שמשפיעות עליה למנוע את הוסת, ובמקום הצורך כגון בעילת מצוה יש לסמוך להקל. וכן הקיל בפשיטות בשו"ת חלק לוי (סי' עג). וראה יסוד הטהרה (פי"א ס"ח) שהוסיף שיש סוגים שונים של תרופות אנטיביוטיות שעלולים להפחית את היעילות של הכדורים, ויש לחשוש שמא יגרמו לה דימומים, ולכן נכון שהנוטלת תרופה אנטיביוטית תבדוק קודם תשמיש.

וע"ע בשו"ת קנה בשם (ח"ג סי' נו נח) שהאריך להחמיר בזה, ודחה הראיה מדברי הרדב"ז בטוטו"ד, וע"י גם בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ג סי' קג), וכן מחמיר בזה בשו"ת מנח"י (ח"א סי' קכז) ובחוט שני (סי' קפד).

משפחה שלימה - הורים ושהה ילדים - נסעו במכונית שנפגעה בתאונת דרכים נוראה, וכולם נהרגו פרט לתינוק אחד ששרד. הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל הספיד את המשפחה וביכה תמרורים את האסון הנורא לויה עם שבע ארונות המובלים לקבורה, בתוך ההספד סיפר מתוך התרגשות עצומה, שאם המשפחה היתה אצלו ושאלה אם להפיל את העובר, כי האם חלתה באדמת בשעת ההריון והיה חשש שיוולד ילד בעל מום. בעל שבה"ל אסר עליה את ההפלה, כי אסור להפיל עובר גם כשהוא בעל מום, האם צייתה ונולד ילד בריא ב"ה, והוא היחידי ששרד מתוך כל המשפחה!!! (ספר 'הפוסק').

טז. ספר היכל הוראה (ח"ב סי' קמט), וכן למדתי מהנסיון, וע"י גם בס' ארחות הבית (עמ' רה).

ודע שאין שום אופן של מניעת הריון ששייך לומר עליו שמובטח שיועיל למנוע, כיון שהוא דבר שכנגד הטבע (ספר אשרי יולדתו פ"ט הע' יג).

עוד יש לדעת כי מינקת שהמורה פסק לה שצריכה ליטול גלולת מחמת בריאות הגוף לא תקחם עד שיעברו ו' ז' שבועות מהלידה כדי שיחזור המקור למקומו, ולא תגרום לבעיה בהריון הבא,

זמן פרישה כשמפסקת לקחת הכדורים

י. אשה הלוקחת כדורים ותרופות הנ"ל כדי למנוע או לעכב את ביאת הוסת, והפסיקה מלקחתם, וטבע כדורים אלו שב' או ג' ימים לאחר שמפסקת ליטלן מגיע דם וסתה, צריכה לחוש לפחות שיעור זמן של מעת לעת קודם הזמן שהוסת יכול להגיע לפי דברי הרופאים. כגון אם הרופאים אומרים שדרך הוסת לבוא ג' ימים אחר שמפסיקה לקחת את הכדורים הרי היא צריכה לפרוש לאחר ב' ימים משהפסיקה, אבל בב' ימים אלו הרי היא מותרת".

חשש וסת בראיה שאחר לקיחת כדורים

יא. אשה שלקחה כדורים לעכב וסתה ולאחר שפסקה ליקח אותם הגיע וסתה, צריכה לחוש לעונה בינונית מראיה זו, וראה הערה י".

ציונים והערות

דאם לא ראתה ביום וסתה שאינו קבוע, נחשב עקירה ושוב אינה צריכה לחוש לאותו יום. ובס' באר הטהרה (עמ' רעה הע' יז) שכן שמע מורין בשם בעל שבה"ל זצ"ל. וע"ע שו"ת באר משה (ח"ו סי' קלז) ויסוה"ט (פי"א ס"ז) שמחמירין בזה, אך מסתבר כהמקילין עפ"י הנו"ב המובא בפ"ת (סוסי קפט) והסוג"ב (סי' ג ס"ז), וכ"כ בשיעורי טהרה (עמ' תקכה). יז. ששה"ל (סי' קפט ס"ג סק"ה). וראה יסוד הטהרה (פי"א סעיף סה).

יח. שו"ת מנח"י (שם), דעת כהן (סי' קפט סקי"ז), והם החמירו אף לענין וסת החודש, ועי' חוט שני (שם) שהיקל שאי"צ לחוש לוסת החודש והפלגה דומיא דאכילת שום, וצ"ע מה שצ"ן לדברי הסד"ט (סי' קפט סק"ב), והרי שם מבואר שיש להחמיר לחוש גם ליום החודש והפלגה, וכ"כ בתוה"ש (סקמ"ג). ומאידך בעיקר נידון זה יש צד לומר דראיה שע"י לקיחת כדורים דומה לוסת האונס וכמש"כ בתשו' בא"מ (ח"ו סי' קלז) וכן נוטה בשבה"ל (ח"ו סי' קכ), ולפי"ז לא תצטרך לחוש לוסת החודש והפלגה, וכמ"ש הש"ך (סקמ"ח). ולמעשה אין זה נוגע כל כך, דהרי יום החודש חל תמיד או ביום הל' או ביום הל"א (מלבד באופנים בלתי שכיחים, עי' פ"ת סי' קפט סוסק"י), וצריכה פרישה בלא"ה מחמת עו"ב. ולהפלגה אין צריכה לחוש לפי מה שנתבאר בהע' לעיל דאף אם מה שלא ראתה ביום וסתה היה מחמת הכדורים, נחשב עקירה, וא"כ כבר נעקר חשש וסת הפלגה שאינו קבוע, וכדן

גם הגרש"ק גראס שליט"א העיר על המקילין הערה חזקה, דאף שניסו הכדורים על מליוני נשים, מ"מ לא נעשה המחקר לראות איך תהיה המציאות אצלם אם ישמשו ביום הוסת (פסקי משנה שלמה סי' קפד הע' נה).

ובס' לבושי עז (סי' קפד) הביא בשם חמיו הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם הוחזקה אצלה שלשה פעמים שכדורים אלו מועילים לה לסלק הדם, אפשר להקל אף ביום הוסת, ובלא"ה אין להקל, אך כתב שבכלה יש להקל כבר בפעם הראשונה. ובפסקי בא"מ (סי' קפד אות כ) כתב דלכתחלה יש לאשה לברר על עצמה עכ"פ פעם אחת, שגם בגופה פועלים הכדורים כמו אצל אחרים, והסומך ומתיר בכל אופן לכלה אפילו שהוא פעם הראשונה, יש לו על מי לסמוך. וכע"ז כתב במנחת שלמה (תנינא סי' עה אות א) דבכל שעת הדחק כגון בכלה וכיו"ב, אפשר להקל אם הכדורים הוחזקו אצל אחרים שמונעים את הוסת (ועי' נשמת אברהם י"ד עמ' צה בשמו). וכע"ז בס' דברי טהרה (להגר"מ הלברשטם, עמ' נא), ועי' שו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' קג). ועי' בתשו' בעל אמרי יעקב בסו"ס אוצרות הטהרה.

ולכן למעשה בכל מקרה יש לעשות שאלת חכם, ומ"מ כתב בקנ"ב (שם) דלענין חששות הוסת שהוא רק מחומרא, כגון עונת או"ז וכדומה, יש להקל באשה הלוקחת כדורים, ועי' גם במנח"ש (שם) ובשיעורי טהרה (עמ' תקכג).

ועי' שו"ת קנ"ב (ה"ד סי' סג-ט) שהאריך להוכיח

בדיקה וטבילה לאשה שיש לה נובה-רינג [Nuva-ring] באו"מ למניעת הריון יב. אשה שיש לה באותו מקום טבעת למניעת הריון הנקרא 'נובה-רינג', [והאשה בעצמה מוציאה ומכניסה], הרי היא צריכה להוציאה קודם בדיקת הפסק טהרה, וכן צריכה להוציאה בבדיקה אחת ביום הראשון של השבועה נקיים ובבדיקה נוספת ביום השביעי, וכן קודם הטבילה יט.

איסור הפלת עובר

יג. הפלת עובר הוא בכלל איסור רציחה, ואפי' אם הרופאים אומרים שהוא חולה ל"ע, ואפי' להפסיק ההריון מיד בתחילתו אסורי. ובמקום שיש ח"ו חשש סכנת נפשות לאשה אם ימשך העיבור, פעמים שמותר להפיל עובר, ותשאל לרב מובהק הבקי בדינים אלו יב.

ציונים והערות

כ. עי' תוס' חולין לג., רמב"ם פ"א מרוצח ה"ט, ונו"כ שם, והאריך בזה טובא בחומר הדבר בשו"ת אג"מ (ח"מ ח"ב סי' סט ע), ע"ש דברים כדרבונות נגד הפרצות בזה ברופאי זמנינו, ועי' שו"ת ציץ אליעזר (ח"ט סי' נא, ח"ד סי' ק-קב).

ובלא"ה כבר העידו רבני זמנינו על הרבה עובדות שאמרו הרופאים לאשה להפיל, ואם לא תפיל יש חשש לבריאות העובר, ושמעה לקול הרבנים שאסרו לה, ולבסוף ילדה ולד חי בריא ושלם (עי' לעיל בהע' עדות בעל שבה"ל, ועי' גם בארחות הבית עמ' רנה, ושאר ספרים).

כא. עי' תשו' חו"י (סי' לא) שאילת יעב"ץ (ח"א סי' מג) שו"ת בית שלמה (ח"מ סי' קלב) שו"ת אחיעזר (ח"ג סוסי' סה), ועי' מג"א (סי' של סקט"ז) ובביה"ל (שם ס"ז ד"ה או ספק). ועי' בספה"ק דברי יחזקאל להרה"ק משינאווע זי"ע (דברי יחזקאל החדש אות נב).

כב. עי' שו"ע (ח"מ סי' תכה ס"ב), שו"ת שבה"ל (ח"ט סי' רסו) שו"ת ציץ אליעזר (שם) שו"ת קנ"ב (ח"א סי' קכז), נשמת אברהם (ח"מ סי' תכה), ועי' ספר שיעורי תורה לרופאים (חלק ד') פרטי דינים בזה.

מעוברת ומניקה. ולמעשה בכל מקרה עדיף לעשות שאלת חכם.

יט. ראה שו"ת פוע"ה שכן היא הוראת המורים בא"י. ועי' תשו' נודע ביהודה (מהדו"ת יו"ד קכט).

ולענין בדיעבד נחלקו המורים בזה הן לענין הבדיקות והן לענין חציצה בטבילה, ויסוד הדברים עפ"ד האחרונים המובאים בפ"ת (סי' קצה סקט"ז) ועפ"ד הרמ"ע מפאנו המובא בחי' רע"א (סי' קצה ס"ז), ועפ"ד השו"ת אבנ"ז (סי' רנב) ושו"ת אור שמח (יו"ד סי' ז), ועי' שו"ת חשב האפוד (ח"ב סי' קיה) ומש"כ עליו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בס' נשמת אברהם (יו"ד עמ' רכב). ולמעשה לענין אם עשתה כל הבדיקות עם הטבעת יש לעשות שאלת חכם, ואם טבלה עם טבעת זו, לכתחילה יש לה לחזור ולטבול, אבל אם כבר לנתה עם בעלה אין צריכה לחזור ולטבול, עי' כ"ז בספר הנ"ל, ובספר חציצות בטבילה כתוצאה מתכשירים רפואיים (עמ' יב), שאילת משה (להגרמ"ש קליין, ח"ג עמ' עו), חוקת הטהרה (מדור התשובות סי' ט, ונדפס גם בקובץ ישורון חכ"ז עמ' תרצב), קובץ ישורון (חל"א עמ' תמוא) וספר מגד חדש (סי' קצד הע' כה).